

Műhelyek

Il Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi in Italia

Az olaszországi hungarológia rövid története

1983 októberében tudományos ülészak keretében emlékeztek meg az Eötvös Loránd Tudományegyetemen a magyarországi italianisztikai oktatás múltjáról a pesti Olasz Tanszék alapításának 175. évfordulója alkalmából. Olaszországban a magyar nyelv és irodalom egyetemi oktatásának története csak az I. világháborút követő években kezdődött, de az itáliai hungarológia szintén két évszázados múltra tekinthet vissza. Az olaszországi finn-ugrisztika és magyar nyelvészet első jelentős eseményének a poliglott nyelvész, Kalmár György 1773-ban Rómában megjelentetett munkája számít (*Precetti di grammatica per la lingua filosofica, o sic universale, propria per ogni genere di vita*, Róma, P. Guinchi, 1773.), míg az első olasz nyelvű magyar nyelvkönyv, Deáki Zsigmond magyar nyelvtana 1827-ben jelent meg Rómában. Ugyanakkor a XIX. század első felében a magyar nyelv és irodalom ismerete Itáliában véletlenszerű, illetve egzotikum volt, mint Mezzofanti bíboros magyar nyelvtudása is. A magyar nyelv és irodalom rendszeres olasz nyelvű oktatása és az ehhez kapcsolódó első olasz nyelvű nyelvészeti, történeti és irodalomtörténeti munkák születése a magyar koronához tartozó Fiuméhez, a városi Főgimnáziumhoz fűződött. A fiumei gimnázium tanára volt a negyvenes évek pesti irodalmi életében jelentős szerepet játszó Császár Ferenc, akinek későbbi hazai italianisztikai munkásságát a magyar irodalom olaszországi népszerűsítő tevékenysége előzte meg. A fiumei gimnázium az 1870–1918 közötti időszakban is jelentős tanáregyenységekkel rendelkezett, mint a nyelvész Donáth Imre és Körösi Sándor, az első olasz–magyar nagyszótár szerzője, vagy a gazdaságtörténész Fest Aladár. A fiumei „iskola” nevelte ki a századforduló és a két világháború közti időszak magyar irodalmának legjelentősebb olasz fordítóit (Silvino Gigantétól, Balla Ignáctól Mario Brelichig és Paolo Santarcangeliig), illetve a magyarországi italianisztika úttörőit, Körösi Sándor mellett a pesti egyetemi olasz intézet első professzorait, Pietro Zambrát és fiát, Zambra Alajost.

A XIX. századi itáliai magyarságtudományi kutatások jelentős eseménye volt a Magyar Tudományos Akadémia kezdeményezte adatfeltáró munka, melynek során a magyar középkor és reneszánsz legnevesebb kutatói, köztük Ábel Jenő és Fraknoi Vilmos, illetve egy egész levéltáros generáció mérte fel az olasz levéltárak magyar vonatkozású emlékeit. Kiadásaik, adatfeltáró munkájuk a mai napig a magyar művelődéstörténeti kutatások alapvető forrásait képezik. Az olaszországi magyar művelődéstörténeti kutatómunka elősegítésére alapította meg Fraknoi Vilmos 1894-ben római villájában (ma a magyar konzulátus épülete) a Római Magyar Történeti Intézetet, melynek

könyvtára és tevékenysége jelenti a közvetlen előzményét a két világháború közti időszakban igen komoly tudományos szerepet betöltő Római Magyar Akadémiának. A tudományos kutatások intézményes támogatása, illetve a kultúrpolitikai kapcsolatok alakulása következtében a két világháború közötti időszakban ugrásszerűen megnőtt az olasz nyelvű hungarológiai tanulmányok, illetve kiadványok száma. Ezek között ugyan nagy számban találhatóak felszínes, a kor politikai divatját követő írások, de nem egy, máig alapvető munka is. Így többek között Várady Imre négyszáz oldalas monográfiája az olasz irodalom és műveltség magyarországi kisugárzásáról, melyhez a szerző, a Római Magyar Akadémia akkori igazgatója és a Római Tudományegyetem magyar professzora négyszáz oldalas bibliográfiát is mellékel (La letteratura italiana e la sua influenza in Ungheria, I. Storia; II. Bibliografia, Roma, Istituto per l'Europa Orientale, 1933–1934), vagy Florio Banfi tanulmánya az olaszországi magyar művészeti emlékekről (Ricordi ungheresi in Italia) a Római Magyar Akadémia 1941. évi évkönyvében (Annuario della Reale Accademia d'Ungheria in Roma). Az olaszországi magyarságtudomány, illetve a hazai művelődéstörténet adóssága és feladata az említett időszak magyar vonatkozású olasz kiadványainak (Corvina, Janus Pannonius stb.) átrostálása, és az időtálló tanulmányok összegyűjtése. Az említett időszakban több jelentős olasz egyetemi tanár kezdte pályafutását magyarországi felsőfokú gyakorlattal, így a neves olasz nyelvész Carlo Tagliavini, akinek nevéhez nemcsak a magyarországi neolatin nyelvészeti iskola megteremtése, hanem Olaszországban a finnugrisztika önálló diszciplínaként való elismertetése is fűződik.

A tudományos publikációk mellett igen lényeges volt ebben az időszakban a magyar szépirodalmi művek olaszországi népszerűsége, mely nemcsak az úgynevezett polgári irodalom siker-szerzőire terjedt ki (mint Herczeg Ferenc, Körmendi Sándor, Gulácsy Irén, Harsányi Zsolt), hanem a modern magyar irodalom szinte minden jelentősebb alakja (Ady, Babits, Móricz, Karinthy, Kosztolányi stb.) is megjelent olasz fordításban. A magyar kultúra és a magyar irodalom olaszországi népszerűségével magyarázható, hogy a kultúregyezményes római és milánói magyar tanszékalapítást több olasz egyetem követte. A magyar nyelv és irodalom egyetemi oktatása elterjedtségének köszönhető, hogy a II. világháborút követően, a hidegháború éveiben sem szűnt meg az olaszországi hungarológiai munka. Ebben igen jelentős szerepe volt az időközben Bolognában professzori katedrát kapott Várady Imrének és az Olaszországban rekedt magyar tanároknak, Tóth Lászlónak, Pálinkás Lászlónak és Ruzicska Pálnak, akik új egyetemi magyar tanszékeket létesítettek a Nápolyi Keleteurópai Intézetben, valamint a Firenzei és a Milánói Tudományegyetemeken. Az ő nevükhöz fűződnek a háború utáni első olasz nyelvű magyar nyelvkönyvek és irodalomtörténeti összegzések. (Így Tóth László több kiadást megért *Grammatica teorico-pratica della lingua ungherese* című nyelvtana, Ruzicska Pál 1963-ban kiadott irodalomtörténete *Storia della letteratura ungherese*, Milano, Accademia; Pálinkás László hungarológiai kézikönyve: *Avviamento allo studio della lingua e letteratura ungherese*, Napoli, Cymba, 1973.) Úttörő munkájukat hamarosan kiegészítette a magyarországi egyetemeket is megjárt új olasz irodalmár és fordítógeneráció (Folco Tempesti, Luigi Reho, Guglielmo Capacchi) fellépése, valamint az új magyar kultúra és a magyar költészet forradalmi hagyományai iránt érdeklődő írók és fordítók (Gianni Toti, Umberto Albini) fordítói és kiadói tevékenysége. Időközben a lassan nyugdíjba vonuló magyar származású oktatókat olasz tanítványaik

váltották fel, Bolognában Guglielmo Capacchi és Carla Corradi, Nápolyban Amedeo Di Francesco és Marinella D'Alessandro, Firenzében Danilo Gheno, Paviában Gianguido Manzelli, Torinóban Gianpiero Cavaglia, Velencében Andrea Csillaghy. Az új olaszországi hungarológus generáció felnevelésében jelentős szerepet játszott az, hogy az 1965-ben megkötött új kultúregyezmény értelmében Padovában és Rómában ismét magyar vendégprofesszorok taníthattak, köztük a magyarságtudomány olyan jelentős képviselői, mint Balázs János, Fábrián Pál, Szauder József, Klaniczay Tibor és mások. Jelenleg Olaszország hét egyetemén működik önálló Magyar nyelv és irodalom tanszék (és ezekkel párhuzamosan finnugor nyelvészeti oktatás), illetve további három egyetemen folyik magyar nyelvészeti oktatás az általános nyelvészeti intézeteken belül, a finnugor tanszékek keretében. Az olasz egyetemi tanárok munkáját szervesen egészíti ki a magyar vendégprofesszorok tevékenysége (Firenzében Hubay Miklós, Padovában Dezső László, Udinében Bereczki Gábor, Rómában Sárközy Péter). Az olaszországi egyetemi kutatómunka és az itáliai hungarológiai kutatások további ösztönzője lehet az új olasz egyetemi törvénynek azon rendelkezése, mely lehetővé teszi, hogy az olasz egyetemek vendégprofesszorokat hívhatnak meg egy-egy speciálkollégium tartására. Ezzel a hivatalos magyar nyelvészeti és irodalomtörténeti kurzus mellett lehetőség nyílik arra, hogy a nem magyar szakos olasz egyetemi hallgatók is speciálkollégiumokat hallgassanak a magyar filmtörténet, folklór, filozófiatörténet stb. kérdésköreiben.

Az intézményes magyar–olasz kulturális és tudományos kapcsolatok, valamint az olaszországi egyetemi magyaroktatás megerősödésének következményeképp a 70-es években ismét megnőtt Olaszországban az érdeklődés a magyar irodalom és művelődés iránt. A magyar filmművészet olaszországi térhódítását egyre határozottabban kezdi követni a magyar szépirodalmi művek (Krúdy Gyula, Kaffka Margit, Balázs Béla, Csáth Géza prózaköteteinek) kiadása, és az utóbbi időben nem egy jelentősebb művelődéstörténeti, illetve irodalomtörténeti mű született olasz szerzőtől. Gondolunk Guglielmo Capacchi színháztörténeti munkáira, Carla Corradi művelődéstörténeti monográfiájára (*Parma ed Ungheria*, Parma, 1975.), Amedeo Di Francesco magyar nyelven is publikált Balassi-kutatásaira, vagy Gianpiero Cavaglia Krúdy-tanulmányaira és regényelméleti tanulmánykötetére (*L'identità perduta*, Napoli, 1984.).

Jelentős fordulatot hozott az olaszországi hungarológiai kutatómunka új irányainak meghatározásába a Magyar Tudományos Akadémia és a Velencei Giorgio Cini Alapítvány 1968-ban kötött tudományos együttműködése, melynek értelmében immár 15 éve magyar és olasz tudósok hároméves időközökben művelődéstörténeti konferenciákon vesznek részt, és ezek során új szempontból vizsgálják meg a magyar–olasz történeti és kulturális kapcsolatok ezer éves történetét. A konferenciák anyaga eddig öt olasz nyelvű kötetben jelent meg mintegy kétezer oldal terjedelemben (időrendi sorrendben: *Venezia e Ungheria nel Rinascimento*, a cura di V. Branca, Firenze, L. Olschki, 1973; *Rapporti veneto–ungheresi all'epoca del Rinascimento*, a cura di T. Klaniczay, Budapest, Akadémiai, 1975; *Venezia e Ungheria nel contesto del Barocco europeo*, a cura di V. Branca, Firenze, 1979; *Venezia, Italia, Ungheria fra Arcadia e Illuminismo*, a cura di B. Köpeczi e P. Sárközy, Budapest, 1982; *Popolo, nazione e storia nella cultura italiana e ungherese dal 1789 al 1850*, a cura di V. Branca e S. Graciotti, Firenze, 1985.), melyek kiegészítik és továbbfejlesztik Koltay-Kastner Jenő és Szauder József kapcsolattörténeti munkáit, illetve az Akadémiai Kiadó 1967-

ben megjelentetett gyűjteményes tanulmánykötetét (*Italia ed Ungheria, dieci secoli di rapporti letterari*, a cura di M. Horányi e T. Klaniczay, Budapest, Akadémiai, 1967). A következő magyar–olasz tudományos ülésszakra 1986 júniusában Budapesten kerül sor, ennek témája a századvég és az európai avantgarde magyar és olasz művészi jelenségeinek konfrontációja, illetve a XX. század első két évtizedének magyar–olasz vonatkozású történeti eseményeinek elemzése lesz.

A Magyar Tudományos Akadémia és a Fondazione Cini konferenciái mellett igen lényeges szerepet töltek be az olaszországi hungarológiai kutatások elmélyítésében a magyar és olasz történészek hetvenes években tartott kollokviumai, valamint az olaszországi egyetemi magyar tanárok 1973 és 1981 között két évente megrendezett találkozói, melyeknek aktáit a konferenciát rendező egyetemek jelentették meg (1973 Padova, 1975 Napoli, 1977 Venezia, 1979 Torino, 1981 Roma). Ezek a találkozók előbb az olaszországi egyetemi magyar oktatás elméleti és gyakorlati problémáit vitatták meg, majd a magyar irodalom olaszországi fordításának és népszerűsítésének problémáival foglalkoztak, később azonban átalakultak igazi tudományos konferenciákká, bevonva a magyar nyelvészet és irodalom kérdései iránt érdeklődő, de a magyar nyelv és irodalom oktatásával nem foglalkozó olasz kutatókat is. A szakosodás jelei már a velencei és a torinói konferencián is jelentkeztek, az utolsó római tanácskozás alkalmával pedig a Római Tudományegyetem a tanártalálkozó mellett önálló tudományos ülésszakot rendezett a magyar egyetemtörténet olasz vonatkozásairól, melynek anyagát a római egyetemtörténeti intézet saját kiadványsorozatában, önálló tanulmánykötetben jelentette meg 1985-ben. A *Roma e Italia nel contesto della storia delle università ungheresi* (Roma, Ed. Ateneo, 1985.) című kötet tizenegy magyar kutató egyetemtörténeti tanulmányát közli 200 oldal terjedelemben. A római egyetemtörténeti kutatóközpont további felkérésére Bitskey István, a debreceni Tudományegyetem Régi Magyar Irodalomtörténeti tanszékének vezetője, bécsi vendégprofesszor önálló tanulmánykötetet készít a római Collegium Germanicum Hungaricum nevesebb magyar hallgatóiról, melyet 1987-ben kívánnak megjelentetni, szintén olasz nyelven.

A fent említett tudományos tanácskozások során vetődött fel az a gondolat, hogy az időszakos konferenciákat rendszeres és tervszerű kutatómunkával kellene felváltani. Egyre inkább megfogalmazódott az az igény, hogy a különböző olasz városokban, egymástól meglehetősen elszigetelten működő olasz egyetemi magyar tanárok egyéni kutatómunkáján túl is nyíljon lehetőség az olaszországi hungarológiai kutatások folytatására, s főleg alakuljanak ki olyan szervezeti formák, melyek lehetővé tennék az olaszországi hungarológiai tanulmányok elmélyítését, elősegítenék a nem hungarológus olasz kutatók: történészek, irodalomkritikusok, művészettörténészek, folkloristák, szociológusok, gazdaságtörténészek stb. bevonását az olasz művelődéstörténet szempontjából is jelentős magyarságtudományi kérdések feldolgozásába. Ilyen előzmények után került sor 1985 tavaszán Rómában az olaszországi egyetemközi hungarológiai kutatóközpont, a *Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi in Italia* megalapítására.

Az olaszországi hungarológiai központ

A konkrét javaslatot az olaszországi hungarológiai központ létrehozására Köpeczi Béla akadémikus, művelődési miniszter tette a legnagyobb olasz egyetem, a Római

La Sapienza rektorának, az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a római tudományegyetem egyetemközi szerződésének megkötése alkalmából. A megbeszélések során Antonio Ruberti professzor, a Római Tudományegyetem rektora felajánlotta, hogy a római magyar tanszék vállalkozni fog egy olaszországi egyetemközi kutatóközpont megszervezésére és beindítására. A magyar, illetve finnugor tanszékekkel rendelkező olasz egyetemek vezetőinek és oktatóinak megnyeréséhez egy évre volt szükség, míg 1985. április 29–30-án sor kerülhetett a római egyetem magyar tanszékének rendezésében a *Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi in Italia* alapító közgyűlésére. A közgyűlés során tíz olasz állami egyetem magyar és finnugor tanszékének oktatói közös kutatási irányok meghatározásában állapodtak meg, hungarológiai kiadványok megjelentetését, tudományos rendezvények szervezését határozták el. Az ünnepélyes alapító ülésen Klaniczay Tibor akadémikus, a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság főtítkára tartott előadást *Irodalom és nemzetiség. A magyar irodalom szerepe a Duna-völgyi népek kultúrájában* címmel. Az alakuló ülésen megválasztották a kutatóközpont ideiglenes vezetését. Az elnöki tisztet Amedeo Di Francesco nápolyi magyar tanszékvezető tölti be, a központ szervező titkári teendőit pedig a római egyetem magyar tanszékének vezetője, Sárközy Péter látja el.

Az olaszországi hungarológiai központ nevében jelent „központot”, mert az 1980. évi olasz egyetemi törvény értelmében a „centro” szó elsősorban több egyetemre kiterjedő közös kutatásokat, kutatási főirányokat jelöl. Az egyetemi törvény lehetőséget nyújt arra, hogy az olasz egyetemek tanszékei, intézetei, egyes kutatói egyetemközi szerződések keretében közös kutatásokat folytassanak állami támogatással. Ezekben az esetekben a kutatásokban érdekelt egyetemek egyetemközi szerződés kötésével kutatóközpontot hoznak létre, melynek tudományos tanácsa meghatározza azokat a kutatási irányokat és tevékenységi formákat, melyek az olasz tudományos élet szempontjából fontosak. Ezek végrehajtására (kutatások fedezésére, tanulmányutakra, konferenciák rendezésére, a kutatások eredményeinek közlésére) az egyetemközi kutatóközpontok külön anyagi támogatásban részesülnek az Oktatási és Kulturális Minisztériumok, illetve a Nemzeti Kutatási Központ (C.N.R.) részéről.

Az olaszországi egyetemközi hungarológiai központ elsősorban az olaszországi magyarságtudományi kutatások segítését és koordinálását hivatott előmozdítani. A koordinált kutatómunkában az egyetemközi szerződésben társult egyetemek különböző (bölcseztudományi, szociológia, közgazdaságtudományi stb.) karainak és intézeteinek kutatói vesznek részt, az egyes egyetemeken folyó kutatásokat az egyetemek magyar nyelv- és irodalom, illetve ezek hiányában finnugor tanszékei koordinálják, és a magyar és finnugor tanszékek vezetői alkotják a hungarológiai központ tudományos tanácsát. A tudományos tanács, illetve ennek vezetősége dönt az állami kutatási alapról kapott pénzügyi és más jellegű anyagi támogatás felhasználásának módjairól, a központ által rendezendő tudományos konferenciákról, tudományos publikációkról. Az olaszországi hungarológiai központ alapokmánya a magyar irodalom és (finnugor-) nyelvészet kérdésein túl igen lényegesnek tartja a hungarológiai vonatkozású filozófiatörténeti, szociológiai, történeti és gazdaságtörténeti, zene- és művészettörténeti, valamint folklórkutatások segítését, előmozdítását. Az olaszországi magyarságtudományi központ be kívánja vonni a hungarológiai kutatásokba a társtudományok művelőit, neves tudósait. Az ilyen jellegű hungarológiai kutatásokra külön anyagi és tudományos

támogatást tervez nyújtani, szeretné előmozdítani az olasz kutatók magyarországi tanulmányútjait, magyar és más külföldi hungarológusok olaszországi meghívásával, tudományos konferenciák rendezésével kívánja elősegíteni a tudományos tapasztalatcsere-t. Az olaszországi hungarológiai központ a fenti tudományos program első lépéseként tudományos folyóiratot alapít, melynek elsődleges feladata az olaszországi hungarológiai kutatások legjelentősebb új eredményeinek közlése, illetve az olasz tudományos közvélemény tájékoztatása a nemzetközi hungarológia új tudományos eseményeiről. Egy rendszeresen megjelenő hungarológiai periodika léte újabb lehetőséget nyújt a nem hungarológus szakemberek hungarológiai vonatkozású írásainak közlésére, ilyen irányú érdeklődésének felkeltésére. Hasonló célt szolgálnának olasz és európai vonatkozású hungarológiai konferenciák, így az olasz történészek és turkológusok, Közép-Európa-kutatók bevonása a Buda visszafoglalásának 300. évfordulója alkalmából rendezendő magyarországi és olaszországi rendezvényekbe. 1987-ben a hungarológiai központ részt vesz az Olaszországban tervezett Pázmány Péter ülésszakon, valamint távlati jelleggel tervezi nagyobb méretű levéltári és művészettörténeti kutatómunka beindítását a magyar humanizmus és reneszánsz olasz vonatkozásainak témakörében, melynek eredményeit Mátyás király halálának 500. évfordulójára kívánja megjelentetni. Fontos feladatként merült fel, hogy mihamarabb olasz nyelvű és az olasz tudományos igényeknek megfelelő modern magyar irodalomtörténeti és történelmi kézikönyvek jelenjenek meg, hasonlóképp szükség van olasz nyelvű finnugor etnolingvisztikai és magyar nyelvészeti-nyelvtörténeti kézikönyvekre. Ezt az igényt önálló olasz monográfiák hiányában magyar és külföldi művek fordításával lehet ideiglenesen kielégíteni.

Az olaszországi hungarológiai központ első feladataként az alakuló közgyűlés egy olaszországi hungarológiai folyóirat megalapítását jelölte meg. A folyóirat, mely az olaszországi hungarológiai kutatások legújabb eredményeinek kíván publikációs lehetőséget adni, illetve tájékoztatni kívánja az olaszországi tudományos közvéleményt a magyarországi és a nemzetközi magyarságtudomány eseményeiről, legfontosabb munkáiról, az első években évkönyv (Annuario) jelleggel jelenne meg 12 ív terjedelemben. A folyóirat nevéül az olaszországi hungarológiai központ első közgyűlésének résztvevői a *Nuova Corvina* elnevezést javasolták, mely jelölni kívánja, hogy az új kiadvány folytatni akarja az olaszországi hungarológia legértékesebb hagyományait. Ugyanakkor a szerkesztőknek igen nagy hangsúlyt kell fektetniük a kiadvány tudományos jellegének és színvonalának biztosítására, hogy a folyóirat ne váljon egyszerűen a tudományos népszerűsítés eszközévé (ezt a feladatot más kiadványoknak, pl. a magyar–olasz baráti társaság *Ungheria Oggi* című kiadványának kell betöltenie), és semmiképp se szorítkozzon csak az olaszországi magyar tanszéki oktatók tanulmányainak közlésére. Épp ellenkezőleg, a nem szorosan hungarológiával foglalkozó olasz kutatóknak kíván tudományos publikációs lehetőséget nyújtani. Ezért az olasz hungarológiai központ vezetősége feltétlenül számít olyan neves olasz irodalom- és kultúrtörténészek közreműködésére és segítségére, mint Vittore Branca, Cesare Vasoli, Scevola Mariotti, Claudio Magris, illetve más olasz szociológusok, történészek és más társadalomtudományi ágazatok nemzetközi kiválóságainak bevonására az olaszországi hungarológiai kutatásokba.

Tekintettel, hogy az olaszországi egyetemközi hungarológiai központ nem egyetemi tanszék mellett létesített intézetet jelent, nem rendelkezik önálló kutatógárdával, könyvtárral és a kutatáshoz szükséges segédeszközökkel sem, így igen lényeges,

hogy a kutatások céljából társult egyetemek tanszéki könyvtárai mellett mihamarabb létesüljön egy önálló hungarológiai alapkönyvtár. A központ alapító ülésén a résztvevők úgy vélték, hogy legkönnyebben a Római Magyar Akadémia még Fraknoi Vilmos alapította, sok hányattatást megélt, 1978-ban újjáalapított könyvtárát lehetne ilyen jelleggel felruházni és továbbfejleszteni, melyhez kéri a magyar Művelődési Minisztérium és a magyar tudományos intézmények segítségét és támogatását. Az olaszországi hungarológiai központ alapokmányába foglalta, hogy tovább fogja fejleszteni az olasz hungarológusok és a magyar tudományos élet képviselői között kialakult kapcsolatokat, illetve munkájukat összeegyeztetik a Magyar Tudományos Akadémia intézeteiben és az egyetemi kutatóhelyeken folyó magyarországi kutatásokkal. Ennek első lépése a kutatócsere, vendégprofesszorok és előadók meghívása és küldése lehet, melyet közös tudományos konferenciák rendezésének, majd a közösen folytatott kutatómunkának kell követnie. Az olaszországi egyetemközi hungarológiai kutatóközpont első rendes ülését 1986 első félévében tartja meg, ezen meghatározzák az első hároméves kutatási időszak konkrét feladatait, és megválasztják a központi vezető testületét, melynek megbízatása a hároméves kutatási időszak végéig szól. A központ ideiglenes vezetősége addig is várja a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság tagjainak javaslatait közös távlati kutatómunkák meghatározására és a közvetlen tapasztalatcserék beindítására.

Az olaszországi hungarológiai központ titkárságának címe: *Segretaria del Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi in Italia (CIUSU), Cattedra di Ungherese, Prof. Péter Sárközy, Università degli Studi di Roma I.; Villa Mirafiori, Roma, via Nomentana 118. Tel.: 00-39-6-423842.*

S. P.

A müncheni Ludwig Maximilians Egyetem Finnugrisztikai Intézete

A müncheni egyetem Finnugrisztikai Intézete 1985-ben már húsz éves múltira tekinthet vissza. A Ludwig Maximilians Egyetemen már az ötvenes években folyt finnugor tematikájú oktatás. Miután Wolfgang Schlachter 1960-ban elfogadta a göttingeni egyetem Finnugor Szemináriumának meghívását, tanítványa, a germanisztikai–finnisztikai témából habilitáló Hans Fromm folytatta a finnugor tanszék felállításának munkálatait. Fáradozásának eredményeként jött létre 1965 nyári szemeszterében a Finnugor Szeminárium (1974-től Finnugrisztikai Intézet). Az első szemeszterben a budapesti egyetemről Erdődi József látta el a tanszék vezetését, majd az 1965/66-os tanév téli szemeszterétől Gerhard Ganschow, Wolfgang Steinitz tanítványa, egyetemi tanár a tanszék vezetője.

A kutatás és oktatás középpontjában kezdettől fogva az obi-ugor nyelvek (osztják és vogul) álltak. Ezen belül is hangsúlyt kapott a leíró mondatlan, a fonológia és a hangtörténet; emellett fontos szerepet játszott még a finnugor tőképzés, valamint a finn, a lapp, a zürjén és a magyar filológia. Ezekon kívül oktatták még a tanszéken a finnisztikát (Hans Fromm), a finnugor népek ethnológiáját (Vajda László), a magyar történelmet (Karl Nehring). A tanszék munkáját észti (Beatrix Schmidt), finn (Ilmari